

Hnojník *Euheptaulacus villosus* (Coleoptera: Scarabaeidae: Aphodiinae) na Českomoravské vrchovině

Dung beetle *Euheptaulacus villosus* (Coleoptera: Scarabaeidae: Aphodiinae)
in the Bohemian-Moravian Highlands (Czech Republic)

OLDŘICH ROD

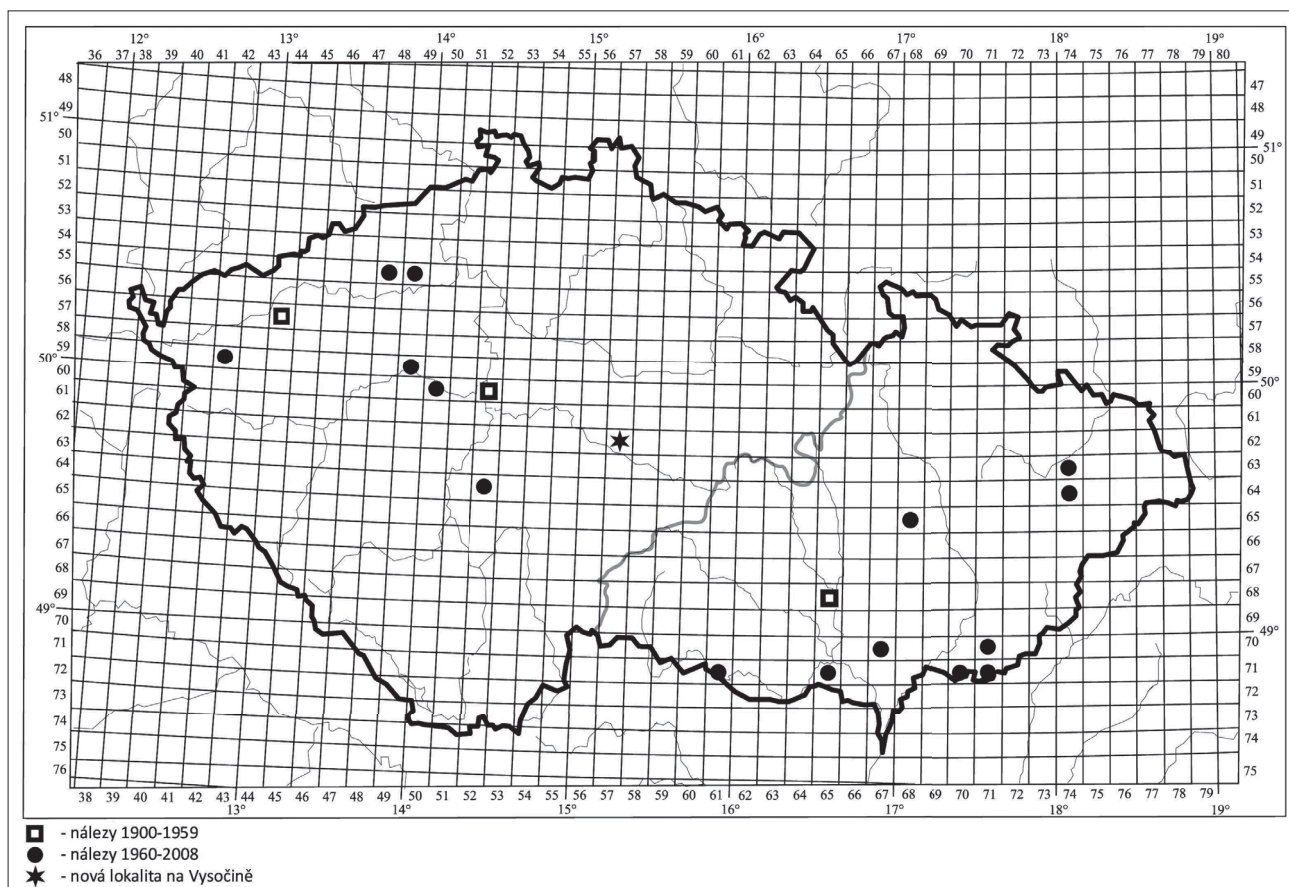
Nová Ves u Světlé 93, CZ-582 91 Světlá nad Sázavou; e-mail: djdoor@seznam.cz

Abstract: The first finding of *Euheptaulacus villosus* (Gyllenhal, 1806) (Coleoptera: Scarabaeidae: Aphodiinae) from the territory of the Bohemian-Moravian Highlands (Czech Republic) is presented herein.

Key words: Distribution, *Euheptaulacus villosus*, Bohemian-Moravian Highlands, Czech Republic, Coleoptera, Scarabaeidae, Aphodiinae

Hnojník *Euheptaulacus villosus* (Gyllenhal, 1806), je rozšířený ve střední a severní Evropě včetně Velké Británie. Na jihu jeho areál rozšíření zasahuje až na jižní svahy Alp a do Istrie. Ve Střední a Severní Evropě se projevuje spíše jako druh teplomilný. Na jihu vystupuje až do výšek 1600 m n. m. (Tesař 1957, Balthasar 1964, Dellacasa et Dellacasa 2006).

Jde o druh fytozaprofágní, který se u nás vyskytuje na stepních a lesostepních biotopech, na loukách při okrajích lesa a lesních světlínách. V jiných částech Evropy byl pozorován i na loukách blízko moře s písčitou nebo vápenitou půdou (Jessop 1986). Bývá nalézán v kořincích rostlin či pod kameny. Imaga aktivují koncem jara a v létě. (Balthasar 1964, Juřena et al. 2000, 2008, Rössner 2012). Znamý

Obr. 1. Mapa rozšíření hnojníka *Euheptaulacus villosus* v ČR (upraveno podle Juřeny et al. 2008).

Fig. 1. Map of the distribution of the Aphodiinae dung beetle *Euheptaulacus villosus* in the Czech Republic (adopted and modified from Juřena et al. 2008).

výskyt tohoto druhu na území České republiky shrnuje Juřena et al. (2008). Druh je evidován v Červeném seznamu bezobratlých (Král 2005) jako druh zranitelný (VU).

Hnojníka *E. villosus* jsem našel na lokalitě Rašovec (od roku 1997 registrovaný významný krajinný prvek s výskytem vzácné flóry). Jedná se o vápenitou step s jihozápadní expozicí na severozápadním okraji Ledče nad Sázavou. Lokalita je součástí nesouvislého tzv. Ledečského krasu, který je tvořen čočkami vápence v blízkém okolí (Tomášek 2003).

Nová nálezová data *Euheptaulacus villosus* (Gyllenhal, 1806):

Ledeč nad Sázavou – Rašovec, mapový čtverec 6257d, GPS: 49°42'1.839"N, 15°15'58.157"E, nadm. výška 360 m n. m., 10.1. 2013 – 1 ex. larva; 20. 6. 2013 – 5 ex. imago; vše leg., det. et coll. O. Rod.

NÁLEZOVÉ OKOLNOSTI

Dne 10. 1. 2013 jsem navštívil lokalitu, kterou jsem vytipoval podle nároků tohoto druhu na prostředí. V trsu trávy se mi podařilo nalézt jednu larvu, zřejmě ve 3. instaru. Doma jsem ji umístil do dobře odvětrávané nádoby se zeminou a kořinky rostlin z místa nálezu. Vše jsem pravidelně vlhčil. Dne 4. 3. 2013 jsem zkontroloval substrát a našel imago. Lokalitu jsem navštívil ještě 20. 6. 2013 a pod jedním drnem jsem našel pět dospělců. Brouky jsem determinoval dle monografie z Tesaře (Tesař 1957). Na síťové mapce (obr. 1) je zobrazeno rozšíření tohoto brouka v ČR dle práce Juřeny et al. (Juřena et al. 2008) a Týra (Týr 2012), doplněné o můj nález. Jak je patrné, jde o jediný nález na Českomoravské vrchovině.

PODĚKOVÁNÍ

Za podnětné připomínky k textu děkuji Pavlu Bezděčkovi.

LITERATURA

BALTHASAR V. (1964): Monographie der Scarabaeidae und Aphodiidae der palaarktischen und orientalischen Region. Coleoptera: Lamellicornia, Band 3, Aphodiidae. – Verlag der Tschechoslowakischen Akademie der Wissenschaften, Prag, 652 pp.

DELLACASA G. et DELLACASSA M. (2006): Coleoptera Aphodiidae, Aphodiinae. – Fauna d'Italia vol. 41. Calderini, Bologna, 484 pp.

JESSOP L. (1986): Dung beetles and chafers, Coleoptera: Scarabaeoidea, vol. 5, part 11, Royal entomological society of London, 53 pp.

JUŘENA D., BEZDĚK A. et TÝR V. (2000): Zajímavé nálezy listorohých brouků (Coleoptera: Scarabaeoidea) na území Čech, Moravy a Slovenska. (Interesting faunistic records of Scarabaeoidea (Coleoptera) from Bohemia, Moravia and Slovakia). – Klapalekiana, 36: 233–257.

JUŘENA D., TÝR V. et BEZDĚK A. (2008): Příspěvek k faunistickému výzkumu listorohých brouků (Coleoptera: Scarabaeoidea), na území České republiky a Slovenska. (Contribution to the faunistic research on Scarabaeoidea (Coleoptera) in the Czech Republic and Slovakia). – Klapalekiana, 44, Supplementum 17–176.

KRÁL D. (2005): Scarabaeoidea (listorozi). Pp. 452–455. – In: FARKAČ J., KRÁL D. et ŠKORPÍK M. [eds.]: Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Bezobratlí. (List of threatened species in the Czech Republic. Invertebrates). – Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha, 760 pp.

RÖSSNER E. (2012): Die Hirschkäfer und Blatthornkäfer Ostdeutschlands (Coleoptera: Scarabaeoidea). – Verein der Freunde & Förderer des Natukundemuseums Erfurt e.v., Erfurt, 508 pp.

TESAŘ Z. (1957): Brouci listorozi – Lamellicornia. Díl II. Scarabaeidae – vrubounovití. Laporosticti. Fauna ČSR II. – Nakladatelství Československé akademie věd, Praha, 326 pp.

TOMÁŠEK M. (2003): Půdy České republiky. – Česká geologická služba, Praha, 68 pp.

TÝR V. (2012): Zajímavé nálezy listorohých brouků (Coleoptera: Scarabaeoidea) v západních Čechách (Interesting faunistic records of Scarabaeoidea (Coleoptera) from western Bohemia). – Západočeské entomologické listy, 3: 1–5. Online:

<http://www.zpcse.cz/entolisty/entolisty.html>, 22-1-2012.